

miképp túlhaladottnak –, valójában mindig is keresnünk kell; sohasem eleve adott. Mumcu regénye erről a keresésről szól, a lélek magára ismeréséről, a világ újraértelmezéséről, elfogadásokról és elutasításokról, melyek bölcsőtől a sírig végigkísérnek.

SISKA HENRIETT

(Fordította Tasnádi Edit, Ráció Kiadó, Budapest, 2007, 100 oldal, 2300 Ft)

HÁSZ RÓBERT:

A künde

Hász Róbert regénye sok szempontból érdekes világba kalauzol bennünket. Igazából nem is világról van szó, inkább világokról, s a szerző mélyebb, nem kizárólag az irodalomra, hanem egyéb tudományágakra (történelem, szociológia, pszichológia), illetve a mai magyar identitáskeresés problematikájára vonatkoztatva is érdekes gondolatokat vet fel.

A künde cselekménye a honfoglalás és az államalapítás közé eső, több szempontból is kényes időszakban játszódik. Először is erről a korszakról szinte semmi „mérhető”, hiteles történelmi adat nem áll rendelkezésünkre. Másodszer az idegen kulturális közegbe beékel, a hely- és önkeresés nehézségével küszködő,

korábbi haditettei tükrében katasztrofálisnak mondható vereségei fölött merengő, őrlődő közösséggel operálni napjainkban egyébként is érzékeny dolog.

S ekkor kerül képbe *A künde* abszolút regénybe illő főhőse: a múltját, gyökereit nem ismerő, korosodó Sankt-Gallen-i szerzetes, nevezetesen Pannóniai Stephanus. Hősünket a kolostor apátja titkos küldetéssel bízta meg: közvetítsen a pogány magyarok és a római pápa között, hogy Ottó német császár ellen szövetségre léphessenek. Stephanus útnak is indul, ám megbízólevél helyett csak egy medált kap előljárójától. A madarat ábrázoló ékszerről (egy turulról van szó) azonban kiderül, nem más, mint a künde, a kettős fejedelemség idején a szakrális vezető, az Isten és ember közt kapcsolatot teremtő személy kizárólagos jele és tulajdona.

Krisztus után 904-ben Kurszán halálával a kettős fejedelemség megszűnt, a merényletnek pedig egyetlen túlélője sem volt, hacsak nem Kurszán gyermekkorú fia, akinek a holttestét nem találták meg soha. Lehetséges volna, hogy a szerzetes maga az elveszett és megkerült Csaba? Vajon elegendő bizonyíték a tudattalanjába zárt, elfelejtett gyermekorból származó, ösztönösen felszínre kerülő anyanyelv, a magyar, amelyről úgy tartják, hogy idegen nem sajátíthatja el soha? Valódi reménységet jelenthet ez a lelkiükben

megerőtlenedett, széttartó magyaroknak, vagy személye csak eszköz mások kezében, hogy politikai céljaikat elérhessék? Mint az várható, kezdetét veszi a kalandok sora.

Már ennyi sem lenne érdektelen, hisz a szerző valóban gazdag, részben fikatív, részben kikövetkeztetett kultúrtörténeti elemekkel gazdagítja művét, s felhasznál minden fellelhető ismeretet, amit csak lehet. Ám *A künde* szerencsére ennél lényegesen több. Az ábrázolásra kerülő ködös, misztikus világot pedig sikerül Hászknak kézzelfogható közelségbe hoznia, s úgy varázstalanítania, hogy az mégsem veszít érdekességéből, titokzosságából. Ez mutatkozik meg abban is, hogy eposzi hőseink gondolatai és cselekedetei a kulturális beidegződések mögé mutató, az adott kortól függetleníthető, bizonyos értelemben egyetemes emberképet mutatnak, megkönnyítve a személyes azonosulást karaktereivel.

A kündében nem egyetlen történet elbeszélésére kerül sor, maga a regény három, időnként teljesen, máskor csak részben különböző, egymásnak ellentmondó, párhuzamosan vázolt történetre bomlik. Először is itt van Stephanus egykori tanítványának, Alberichnek a műve, mely a pogányok megtérítésére tett kísérletek közepette mártírrá vált szerzetes (leendő szent) csodálatos

történetét örökíti meg, az egyházi kívánalmaknak megfelelően. De Stephanus, aki valójában a közeli erdőben magányos remeteként, titokban és számkivetetten éli mindennapjait, maga is elmeséli Alberichnek saját, igaznak mondott történetét. S nem utolsósorban

megjelenik a harmadik sík is, Alberich személyes történetével, aki igazságok és hazugságok közt egyensúlyozva, saját világának (világunknak) hazugságait, álszentségét is bemutatva számol be saját élete történéseiről, körülvevé valós és kitalált Stephanusokkal, álszent előljárókkal, politikusokkal, szerelemmel, ezáltal megajándékozva bennünket is a történelem plaszticitásának igazságával, s azzal a felismeréssel, hogy aki kizárólagos igazságot hirdet, akörül – többnyire – valami hibádzik. Kétségtelenül jól megírt, izgalmas alkotás.

CSEPREGI JÁNOS

(Kortárs Kiadó, Budapest, 2006, 418 oldal, 2500 Ft)

KISS NOÉMI:

Trans

Kiss Noémi második prózakötete már a könyvesbolt polcán felhívja

